

telefoon 088 - 308 3381
fax 088 - 308 39 00
datum 20 december 2016
onze ref AGZ/MMK/MG/16-154
betreft RIVM rapport kunstgrasvelden
bijlage(n)
e-mail mhg@ggdhm.nl
contactpersoon Marjolein de Gruijter

Aan de portefeuillehouders Volksgezondheid regio Hollands Midden

Geachte portefeuillehouder,

Vandaag is het rapport 'Beoordeling gezondheidsrisico's door sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat' van het Rijksinstituut Volksgezondheid en Milieu (RIVM) verschenen. Het rapport laat zien dat er weliswaar gevaarlijke stoffen in het rubber voorkomen maar dat er geen risico's zijn voor de gezondheid van de gebruikers van de velden. Het standpunt van de GGD blijft ongewijzigd: er kan veilig gesport kan worden op kunstgrasvelden met rubbergranulaat.

Lichaamsbeweging is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. Dit moet veilig en gezond kunnen gebeuren. Na de uitzending 'gevaarlijk spel' van Zembla van 5 oktober 2016 is onrust ontstaan over mogelijke gezondheidsrisico's van het sporten op kunstgrasvelden die zijn ingestrooid met rubbergranulaat. Het RIVM heeft aanvullend onderzoek gedaan om duidelijkheid te krijgen over of er daadwerkelijk gezondheidsrisico's zijn. Op basis van dit onderzoek concludeert het RIVM dat het verantwoord is om te sporten op de kunstgrasvoetbalvelden. De GGD onderschrijft deze conclusie en adviseert kinderen en ouders om vooral te blijven sporten.

Rubbergranulaat op de Nederlandse kunstgrasvelden

Rubbergranulaat zijn kleine zwarte korreltjes. Deze zijn vaak gemaakt van oude rubberproducten zoals autobanden. In de rubberkorrels zitten heel veel verschillende stoffen, zoals polycyclische aromatische koolwaterstoffen, kortweg PAK's, en metalen. PAK's zijn kankerverwekkende stoffen. In het dagelijks leven komen we op verschillende manieren met PAK's in aanraking, bijvoorbeeld via uitlaatgassen van auto's, rook van houtkachels, sigarettenrook en gebarbecued vlees. Benzeen, wat mogelijk leukemie of lymfeklierkanker veroorzaakt, heeft het RIVM niet in de korrels aangetroffen.

Gezondheidsrisico

Het is duidelijk dat er allerlei stoffen zoals PAK's in de korrels zitten. Zolang deze stoffen in de korrels zitten en daar niet uit kunnen vrijkomen, is er voor de gezondheid niets aan de hand. Alleen als deze stoffen ook in het lichaam komen, kunnen ze mogelijk schade aanrichten. Hoe meer van deze stoffen in het lichaam terechtkomen, hoe hoger het risico.

Er is in het verleden onderzoek gedaan naar de opname van kankerverwekkende stoffen in het lichaam bij sporten op kunstgras met rubbergranulaat. Uit deze onderzoeken zijn geen aanwijzingen gekomen dat de stoffen uit het rubbergranulaat daadwerkelijk in het lichaam van de sporters worden opgenomen. Het recente onderzoek van het RIVM laat zien dat er weinig vrijkomt uit de rubberkorrels en dat er nog minder in het lichaam terecht komt.

Op grond daarvan menen deskundigen van zowel GGD als RIVM dat bij het sporten op een veld met rubbergranulaat er zo weinig schadelijke stoffen in het lichaam komen, dat er veilig op de velden gesport kan worden.

Alternatieven voor rubberen korrels

Verschillende partijen denken nu na over alternatieven voor rubbergranulaat. Elke ondergrond voor sportvelden heeft voor- en nadelen. De GGD adviseert om bij vervanging van een veld, goed na te denken over deze voor- en nadelen en gezondheid daarbij niet te vergeten.

Bezoekadres

Parmentierweg 49
2316 ZV Leiden

www.ggdhm.nl

twitter: @ggdhm

Postadres

Postbus 121
2300 AC Leiden

Spelen

Het RIVM-onderzoek gaat alleen over sporten. Maar jonge kinderen spelen ook met de korrels, bijvoorbeeld als ze kijken naar een wedstrijd of spelen op een trapveldje in hun buurt. Het is bekend dat jonge kinderen van alles in hun mond stoppen en soms ook doorslikken. Het is de verantwoordelijkheid van volwassenen om dit zo veel mogelijk te voorkomen. Dit geldt voor grind, zand en andere dingen die buiten op straat gevonden worden, en ook voor rubberkorrels. Als een kind per ongeluk toch een korreltje doorslikt, dan is dit niet erg.

Conclusie en adviezen van de GGD

De adviezen die de GGD nu geeft, zijn gebaseerd op de huidige wetenschappelijke kennis. Op basis van deze kennis heeft de GGD geen aanwijzingen dat sporten op kunstgrasvelden met rubbergranulaat tot risico's leidt voor de gezondheid. Daarom kunnen sporters de velden gewoon gebruiken.

De GGD is het ermeê eens dat er breed nagedacht wordt over alternatieven voor rubbergranulaat. Daarbij dringt de GGD erop aan bij alternatieven ook te kijken naar mogelijke gezondheidsrisico's. Lichaamsbeweging is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. Daarom adviseert de GGD om vooral te blijven sporten. De GGD begrijpt dat sommige ouders zich toch zorgen blijven maken, ondanks de uitkomsten uit het RIVM-onderzoek. Normaal hygiënisch gedrag zorgt er voor dat contact met de rubberkorrels zo klein mogelijk is. De GGD benadrukt dat dit gedrag altijd gewenst is na sporten, op welke ondergrond dan ook.

- Neem een douche na het sporten, en trek daarna schone kleren aan;
- Klop sportschoenen en –kleding buiten uit;
- Maak open wonden of schaafwonden goed schoon en dek ze af vóór het spelen op het veld;
- Zorg ervoor dat de korrels niet in de mond komen: dus let op je kinderen en sluit bidons op het veld af na gebruik.

Dit advies is op de website van de GGD GHOR NL terug te vinden.

Voor vragen van burgers is tijdelijk een landelijke telefoonlijn geopend: 0800 - 0480
Nadere informatie is te vinden op de websites van het RIVM, www.rivm.nl, en GGD GHOR NL, www.ggdghor.nl.

Natuurlijk kunnen burgers ook contact opnemen met de GGD.

Graag verzoeken wij u deze informatie te delen met uw collega van sport.

Vragen?

Als u nog vragen over deze brief heeft kunt u contact opnemen met de medewerkers van team Milieu, Hygiëne en Gezondheid via telefoonnummer 088-308 33 81 of per e-mail via mhg@ggdhm.nl.

Met vriendelijke groet,

Mw. M.E. de Gruijter
Arts Maatschappij en Gezondheid
Team Milieu, Hygiëne en Gezondheid

Cc: Portefeuillehouder Sport gemeente Alphen aan den Rijn, Contactambtenaren Volksgezondheid, Omgevingsdienst West-Holland, Omgevingsdienst Midden Holland.